

Aldona Zimna

Książnica Pedagogiczna
im. A. Parczewskiego w Kaliszu
e-mail: a.zimna@kp.kalisz.pl

Teatr Kamishibai w PBP Książnicy Pedagogicznej im. A. Parczewskiego w Kaliszu

DOI: <https://doi.org/10.18778/0860-7435.35.14>

Abstrakt: W sprawozdaniu przedstawiono działania bibliotekarzy Książnicy Pedagogicznej w zakresie wspomagania szkół, w tym edukacji czytelniczej za pomocą teatru Kamishibai. Opisano możliwości jego wykorzystania podczas zajęć i akcji bibliotecznych, projektów edukacyjnych oraz lokalnych imprez. Przedstawiono konkretne przykłady opowiadań i sposoby ich prezentacji na zajęciach. Omówiono możliwości wypożyczania Kamishibai, różnych opowiadań oraz tematycznej literatury przez zainteresowanych nauczycieli – czytelników biblioteki.

Słowa kluczowe: teatr Kamishibai, opowiadania, popularyzacja czytelnictwa, Książnica Pedagogiczna, wspomaganie szkół, nauczyciele, uczniowie, zajęcia biblioteczne

Kulturę czytelniczą wśród uczniów promować i kształtować można na różne sposoby. Jedną z ciekawych form tej promocji są zajęcia z wykorzystaniem teatru Kamishibai, które wpisują się w działania wspomagające przedszkola, szkoły i inne placówki oświatowe. W kaliskiej Książnicy Pedagogicznej zagościł on na dobre w 2017 roku. Autorka niniejszego tekstu, kierownik działu udostępniania zbiorów, w ramach doskonalenia zawodowego uczestniczyła w szkoleniu na powyższy temat, przenosząc doświadczenia Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej w mury kaliskiej książnicy. Od kilku lat stosując japońskie

techniki, z powodzeniem aktywizuje do czytania zarówno środowisko przedszkolne, jak i uczniów edukacji wczesnoszkolnej.

Teatr Kamishibai to doskonale narzędzie edukacyjne o szerokim zastosowaniu na różnych poziomach nauczania. Teatr ten wywodzi się z Japonii, „kami” oznacza papier, „shibai” to sztuka. Nazywany jest często teatrem obrazkowym, teatrem ilustracji, gdzie wykorzystywane są kartonowe plansze oraz drewniany teatrzyk w formie skrzynki „butai”. Kamishibai stanowi doskonałą pomoc dydaktyczną, która pomaga w nauce czytania, pisania i rysowania. Niewątpliwie doskonali takie umiejętności jak: słuchanie ze zrozumieniem, koncentrację uwagi, poprawne budowanie zdań i chęć wypowiedzania się na forum. Teatr Kamishibai to świetna forma zabawy z rówieśnikami oraz kreatywnego spędzania czasu wolnego w domu z najbliższymi. Uczeń uruchamiając swoją wyobraźnię, samodzielnie bądź w grupie wymyśla niesamowite opowiadania, tworzy ilustracje oraz przedstawia dalsze przygody bohaterów w teatrze Kamishibai. Zajęcia wzbogacane są o różnego typu rekwizyty, gry planszowe oraz przemyślane zabawy dydaktyczne.

Ryc. 1. Szkolenie w ramach spotkań Sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli „Wokół Czytania”

Źródło: opracowanie własne

W marcu 2022 roku autorka w ramach spotkań Sieci współpracy i samokształcenia nauczycieli „Wokół Czytania”, przeprowadziła szkolenie zatytułowane „Teatr Kamishibai – technika zaliczana do aktywizujących metod edukacyjnych, wykorzystywana w pracy z dzieckiem w przedszkolu i szkole”. Podczas szkolenia omówiła historię teatru, wyjaśniła czym jest Kamishibai, zaprezentowała szeroką ofertę wydawniczą i rodzaje skrzynek. Następnie podała przykładowe tytuły opowiadań, poleciła literaturę oraz przydatne strony www. Zachęciła także do korzystania z zasobów biblioteki, w tym do wypożyczania całego pakietu Kamishibai. Na koniec spotkania przedstawiła nauczycielom praktyczne wskazówki wykorzystywania opisywanej pomocy dydaktycznej na zajęciach, w bibliotece szkolnej, czy w świetlicy.

Ryc. 2. Prezentacja opowiadania *O Panach Palcach* w teatrze Kamishibai

Źródło: opracowanie własne

W Książnicy Pedagogicznej spotkania biblioteczne z Kamishibai realizowane są w ramach zajęć zatytułowanych „Jak wyzwolić kreatywność uczniów wykorzystując teatrzyk Kamishibai?”. To niewątpliwie ciekawy sposób rozwijania kompetencji czytelniczych wśród dzieci. Stanowi doskonale narzędzie edukacyjne o szerokim zastosowaniu na różnych poziomach nauczania w szkole oraz w przedszkolu. Może być używany także w bibliotekach, księgarniach, świetlicach, dziecięcych oddziałach szpitalnych, czy po prostu w domu.

W Książnicy największą popularnością cieszą się dwa opowiadania *O Panach Palcach* oraz *Groszki*. Bardzo często prezentacji wymienionych opowiadań towarzyszą rekwizyty, które wzbogacają przekaz opowiadania. Obecnie dołączyła do nich *Historia o zwykłym kosmicie, który stał się niezwykłym uczniem* oraz opowiadanie *Pinokio*.

Ryc. 3. Prezentacja opowiadania „Historia o zwykłym kosmicie, który stał się niezwykłym uczniem” w teatrze Kamishibai

Źródło: opracowanie własne

W okresie pandemii, podczas nauki zdalnej, w Książnicy powstało opowiadanie o najpopularniejszych zajęciach bibliotecznych, czyli tajemnicach pracy biblioteki zatytułowane *Małpka Poczytajka z Bibliomisiem przedstawia Książnicę Pedagogiczną*. Uczniowie oglądając opowiadanie w teatrzyku, zamieszczone na bibliotecznym Facebooku, wirtualnie zwiedzali poszczególne działy biblioteki, dowiadując się o pracy bibliotekarzy. Całym przedsięwzięciem zajęła się autorka niniejszego tekstu.

Bibliotekarze Książnicy tradycyjnie od kilku lat przeprowadzają zajęcia czytelnicze w ramach Ogólnopolskiego Tygodnia Czytania Dzieciom, który organizowany jest przez Fundację ABC XXI – Cała Polska Czyta Dzieciom. W 2020 roku tydzień ten obchodzono online pod hasłem „Cała Polska czyta

o zwierzętach”. Bibliotekarka księżnicy stworzyła kolejne opowiadanie, tym razem zatytułowane *Pluszowe misie, prawdziwe niedźwiadki*, które zaprezentowano na FB biblioteki oraz przesłano do zaprzyjaźnionych bibliotek szkolnych i przedszkoli. Opowiadanie powstało na podstawie strony internetowej www.niedzwiedzie.pl W tym samym czasie, w ramach współpracy z kaliskim Wydawnictwem MARTEL powstało opowiadanie na podstawie wiersza *Zebra* z publikacji *Rymowanki, rozbawianki* autorstwa Agnieszki Nożyńskiej. Ilustratorkami opowiadania zostały bibliotekarki Księżnicy: dr Bogumiła Celer oraz Aldona Zimna. Natomiast w 2022 roku, we współpracy z Uniwersytetem Trzeciego Wieku Calisia powstało opowiadanie na podstawie *Stefka Burczymuchy* Marii Konopnickiej. Ilustratorkami opowiadania są słuchaczki sekcji malarskiej UTW. Bajka powstała w ramach obchodów Roku Marii Konopnickiej. Podczas realizacji projektu edukacyjno-patriotycznego wśród przedszkoli „Ja, mały patriota”, prezentowana jest w teatrzyku Kamishibai *Bajka o Wiśle*.

Autorka niniejszego tekstu, inicjatorka opisywanych zajęć uczestniczy także w uroczystościach pasowania pierwszoklasistów na czytelników bibliotek szkolnych, prezentując w teatrzyku Kamishibai *Historię o znykłym kosmicie, który stał się nieznykłym uczniem* oraz bajkę *Pinokio*. Tutaj w pierwszej części prezentowane są różne wydania opowiadania *Pinokio*. Po przeczytaniu początkowego fragmentu książki, przedstawione jest opowiadanie w teatrzyku. Prezentacja wzbogacona jest rekwizytem – kawałkiem drewna, który być może stanie się prawdziwym chłopcem. Następnie dzieci grają w planszówkę „Pinokio”, ucząc się przy tym czytania ze zrozumieniem, tolerancji i zdrowego współzawodnictwa.

W zbiorach księżnicy posiadamy dwie publikacje, które niewątpliwie pomagają zainteresowanym nauczycielom wykorzystywać teatrzyk Kamishibai na zajęciach edukacyjnych w szkole. Polecamy także artykuły z czasopism, opisujące sposoby ich efektywnego wykorzystywania. Ponadto w bibliotecznych zasobach znajdziemy inne tytuły, opowiadań Kamishibai, np.: *Lew w Paryżu*, *W lustrzanej Sali*, *Bajka o żabach*, *Trzeba będzie*, *Bajka o Wiśle*, czy *Legenda o Poznaniu*. Warto zwrócić uwagę, że niektóre z. opowiadań, tak jak *Pinokio*, oprócz tekstu w języku polskim, mają również tekst w językach: angielskim, francuskim, niemieckim i hiszpańskim. Kamishibai stanowi więc pomoc dydaktyczną, która może być wykorzystywana również przez nauczycieli języków obcych.

Z teatrem Kamishibai, wychodząc za mury Księżnicy, gościmy między innymi: na szkolnych piknikach, lokalnych festynach, targach edukacyjnych oraz społecznych akcjach promujących czytelnictwo, typu „Zaczytani – zakochani z miłości do książek” – akcja współorganizowana z handlową Galerią Tęcza w Kaliszu.

Wymiernym efektem działań dotyczących Kamishibai w Książnicy jest obecnie coraz większe zainteresowanie środowiska szkolnego i przedszkolnego tą techniką, zaliczaną do aktywizujących metod dramowych. Nauczyciele chętnie uczestniczą z uczniami w zajęciach bibliotecznych zatytułowanych „Jak wyzwoić kreatywność uczniów wykorzystując teatrzyk Kamishibai?” Ponadto coraz częściej wypożyczają teatrzyk i opowiadania, uczestniczą w indywidualnych konsultacjach z koordynatorem opisywanych zajęć. Następnie samodzielnie wykorzystują Kamishibai, jako pomoc dydaktyczną w trakcie lekcji, twórcze działanie i świetną zabawę z dziećmi. Gości on coraz częściej w różnych placówkach zarówno na terenie miasta, jak i całego powiatu.

Reasumując, można stwierdzić, że zaprezentowana powyżej jedna z ofert edukacyjnych Książnicy Pedagogicznej – teatr Kamishibai niewątpliwie stanowi ciekawą formę wspomagania lokalnych szkół i przedszkoli z zakresu edukacji czytelniczej.

Bibliografia

- Edukacja i zabawa z Kamishibai. Wydawnictwo Tibum [online]. Pobrane 11 listopada 2022, z: <https://www.tibum.pl/shop/edukacja>
- Kosik, Edyta (2017). Teatrzyk Kamishibai w bibliotece szkolnej. *Poradnik Bibliotekarza*, 7–8, s. 39–40.
- Teatr Ilustracji Kamishibai. Stowarzyszenie Zielona Grupa [online]. Pobrane 11 listopada 2022, z: <http://zielonagrupa.pl/kamishibai-2/>
- Walska-Golowska, Anna (2017). Kamishibai jako narzędzie edukacyjne i alternatywna forma czytania. W: Janik B., Bukowczas W. (red.), *Czytelnictwo – nowa jakość*, (s. 85–90). Kraków: Księgarnia Akademicka.
- Wilczewska, Maja (2021). Magia słowa i obrazu – rola papierowego teatru kamishibai w animacji czytelniczej. W: Wojciechowska M. (red.), *Mobilna biblioteka*, (s. 224–237). Warszawa: SBP.

Lodz Deposit Library as a result of merging district libraries

ABSTRACT: The aim of the article is to present the variety of activities organized by the Educational Library workers in terms of supporting schools, including reading education by means of Kamishibai theatre. The ways of using it during classes and library efforts as well as local events have been described. Particular examples of short stories and means of their presentation during classes has been presented. Opportunities of borrowing Kamishibai, various short stories, and topical literature by concerned teachers – the library readers has been discussed.

KEYWORDS: Kamishibai theatre, short stories, popularization of readership, Educational Library, supporting schools, teachers, students, library classes